

1. Inleiding

Van 29 juni tot en met 4 juli 2024 was een Kamerdelegatie aanwezig bij de 31ste jaarvergadering van de Parlementaire Assemblée van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE PA) in Boekarest, Roemenië. Ongeveer 225 parlementsleden uit Noord-Amerika, Europa en Centraal-Azië kwamen bijeen voor deze bijeenkomst. Delegaties uit Rusland en Belarus waren niet aanwezig omdat de leden geen visum kregen om naar Roemenië te komen. De Nederlandse deelname bestond uit de Eerste Kamerleden **Karimi** (delegatieleider, GroenLinks-PvdA), **Dittrich** (D66) en **Heijnen** (BBB). Net als voorgaande jaren waren delegaties uit Rusland en Belarus afwezig vanwege het niet verlenen van visa aan de leden door Roemenië. De Roemeens Minister van Buitenlandse Zaken, Luminaita-Teodora Odobescu en Ian Borg, fungerend OVSE-voorzitter uit Malta spraken de leden toe. De Assemblée verlengde het mandaat van de OVSE PA-President, Pia Kauma uit Finland, met nog één jaar. Op 3 juli namen de leden de Boekarest Verklaring aan met aanbevelingen op de drie dimensies inzake politieke zaken, economische aangelegenheden en mensenrechten. Zestien zogenaamde Supplementary Items werden aanvaard, ofwel resoluties waarin specifieke aandacht wordt gevraagd voor o.a. steun voor Oekraïne, het bestrijden van antisemitisme, jongerenperspectieven, rol van maatschappelijke organisaties en klimaatverandering en waterschaarste in Centraal Azië. En marge van de conferentie was er een ontmoeting met de Nederlandse ambassadeur in Roemenië, mevrouw Van Haaften.

2. Vergadering Standing Committee

Op 29 juni vond de vergadering van het Standing Committee plaats. Dit is een bijeenkomst van delegatieleiders waar iedere sessie van de OVSE PA traditioneel mee begint. Van de Nederlandse delegatie nam mevrouw Karimi hieraan deel. Het Standing Committee heeft onder andere de taak om de ingediende «Supplementary Items» toe te delen aan de drie vakcommissies. Van de zestien Items werden er drie naar de plenaire vergadering gestuurd. De onderwerpen waarover werd gedebatteerd en gestemd, waren de nieuwe veiligheidsuitdagingen van kunstmatige

intelligentie, desinformatie en propaganda, klimaatverandering en waterschaarste, het tegengaan van de proliferatie van fentanyl en andere synthetische opioïden, antisemitisme in de OVSE-regio, corruptie en buitenlands beleid, migratie, mensenhandel, het maatschappelijk middenveld en milieubescherming in gewapende conflicten.

President Kauma gaf een terugkoppeling van haar activiteiten in het afgelopen jaar en benadrukte een aantal gebieden die van invloed zijn op de strategische planning op lange termijn. Dit is in het bijzonder de relatie tussen veiligheid en kunstmatige intelligentie, het belang van de mediterrane dimensie en een Memorandum of Understanding dat onlangs met de Luxemburgse delegatie werd afgesloten om de activiteiten in Zuidoost- en Oost-Europa te versterken.

De penningmeester, Johan Büser (Zweden), bracht verslag uit over de financiële situatie van de Assemblée en gaf daarbij aan dat er nieuwe efficiëntieverbeteringen zijn doorgevoerd ter compensatie van het wegvallen van de contributie van de Russische Federatie. Ook meldde hij dat de financiële regels zijn aangepast om regelmatige audits mogelijk te maken. De voorgestelde begroting voor het begrotingsjaar 2024–2025 werd goedgekeurd door het Standing Committee.

De secretaris-generaal van de OVSE PA, Roberto Montella, werd voor een derde termijn van vijf jaar herkozen. Zijn nieuwe mandaat begint op 1 januari 2026 en eindigt op 31 december 2030.

Tot slot werd aangekondigd dat de jaarvergadering in 2025 in Porto, Portugal plaatsvindt en dat de jaarvergadering in 2026 in Nederland zal plaatsvinden.

3. Commissie I: Political Affairs and Security

Bij de opening van de vergadering merkte commissievoorzitter Hudson (VS) op dat het OVSE-gebied momenteel wordt geconfronteerd met de zwaarste test van de internationale veiligheidsorde sinds de Slotakke van Helsinki bijna 50 jaar geleden werd aangenomen. Hij herhaalde de onwrikbare steun van de OVSE PA voor Oekraïne en veroordeelde de militaire agressie van de Russische Federatie. Bij de bespreking van de resolutie over een parlementair perspectief op de rol van de OVSE in de huidige veiligheidsarchitectuur sprak rapporteur Winkler (Duitsland) eveneens over de soevereiniteit en territoriale integriteit van Oekraïne maar gaf ook aan dat de resolutie betrekking heeft op de oorlog tussen Israël en Hamas. De Assemblée bracht in dat er een verscheidenheid aan middelen moet worden omgezet te streven naar vrede en langdurige stabiliteit op de lange termijn met het waarborgen van de soevereiniteit en territoriale integriteit van Oekraïne. Ook werden in de commissie de zorgen geuit over de situatie in het Midden-Oosten, het lijden van burgers, en de mogelijke gevolgen voor de regionale stabiliteit.

In deze commissie werden naast de resolutie over het parlementair perspectief op de rol van de OVSE nog vier «Supplementary Items» behandeld:

1. Strengthening support for Ukraine (Didier Paris, Frankrijk)
2. Countering the proliferation of drugs, particularly fentanyl and other synthetic opioids, as well as mafias and criminal organizations involved in trafficking them (Eugenio Zoffili, Italië)
3. Condemning the Weaponization of Sexual Violence in Conflict Zones (Susanna Campione, Italië)
4. Building a Comprehensive European Security Architecture against Aggression, (Joe Wilson, VS)

Al deze resoluties kregen voldoende steun van de leden in de politieke commissie.

Voor het komende jaar werd Birgir Thórarinsson tot voorzitter gekozen van deze commissie, de heer Dunava (Roemenië) werd herkozen als vicevoorzitter en de heer Winkler (Duitsland) als rapporteur.

4. Commissie II: Economic Affairs, Science, Technology and Environment

In deze commissie werd de resolutie van rapporteur Kugler uit Oostenrijk besproken waarbij het ging om milieuoorlogsmisdaden, duurzaam economisch herstel, kunstmatige intelligentie, demografische achteruitgang, de gevaren van digitalisering voor kinderen en migratie. Kunstmatige intelligentie speelde een belangrijke rol in discussie alsmede het belang van klimaatactie. Farah Karimi sprak over haar *Supplementary Item* over klimaatverandering en waterschaarste in Centraal Azië, dit in haar functie als Speciaal Gezant voor de OVSE PA voor Centraal Azië. «Deze regio wordt steeds dringender geconfronteerd met de veelzijdige gevolgen van de klimaatverandering. Het opdrogen van het Aralmeer herinnert ons aan de aantasting van het milieu als gevolg van niet-duurzame praktijken. De landen zullen behalve het verhogen van de waterefficiëntie en het toepassen van moderne besparende technologieën vooral de regionale samenwerking op het gebied van waterkwesties moeten versterken,» aldus Karimi. De parlementariërs uit de vijf Centraal-Aziatische landen riepen de collega's op de resolutie – ontstaan uit een gezamenlijke inspanning van alle betrokken landen – te steunen die vervolgens unaniem werd aangenomen.

In deze commissie werden behalve de aangenomen resolutie van de rapporteur nog vier «Supplementary Items» besproken en aangenomen:

1. Climate change and water scarcity in Central Asia, (Speciaal Gezant voor Centraal Azië, Farah Karimi, Nederland)
2. Youth Perspectives on the Future of International Relations, Multilateralism, and Sustainable Development (David Stögmüller, Oostenrijk)
3. Preventing Corruption from being used as a Foreign Policy Tool (Special Gezant Anti Corruptie, Irene Charalambides, Cyprus)
4. Environmental protection in international armed conflicts (Federica Onori (Italië))

In deze commissie werd de heer Guliyev (Azerbaidjan) herkozen als voorzitter en de heer Gerasymov (Oekraïne) als vicevoorzitter. Mevrouw Paula Cardoso (Portugal) werd gekozen als rapporteur.

5. Commissie III: Democracy, Human Rights and Humanitarian Questions

In de derde commissie inzake democratie, mensenrechten en humanitaire kwesties lichtte rapporteur Ben Achour (België) zijn rapport toe, waarin onder meer de gevolgen van gewapende conflicten op burgers, de situatie van ontheemden, fundamentele vrijheden, en het waarborgen van de OVSE als verdediger van de mensenrechten aan de orde kwamen. De commissieleden onderstreepte dat corruptiebestrijding een basisvoorwaarde is voor het functioneren van de rechtsstaat en benadrukten dat zelfs landen die een conflict doormaken de rechten van hun bevolking moeten respecteren. Tijdens de bespreking van het Supplementary Item over het versterken van veilige en reguliere migratieroutes sprak Karimi haar steun uit voor de tekst. «Het gaat op doordachte wijze in op de universele mensenrechten van mensen die onderweg zijn, ongeacht de redenen voor hun ontheemding. Of ze nu op de vlucht zijn voor oorlog,

natuurrampen of economische tegenspoed, iedereen heeft mensenrechten die gerespecteerd moeten worden. Tegelijkertijd erkent het de belangrijke uitdagingen waarmee gastlanden worden geconfronteerd. Bovenal wordt het solidariteitsprincipe verdedigd, dat cruciaal is om deze uitdagingen aan te gaan en tegelijkertijd de menselijke waardigheid te behouden,» zei Karimi.

De resoluties («Supplementary Items») die in deze commissie werden behandeld, waren:

1. Ending the Scourge of Antisemitism in the OSCE Region (Ben Cardin, VS)
2. The Role of Civil Society in Fostering Democratic and Inclusive Societies (Hedy Fry, Canada)
3. Navigating Contemporary Journalism and Gender-Related Challenges (Daniela De Ridder, Duitsland)
4. Strengthening Safe and Regular Pathways for Migration (Voorzitter van de Ad Hoc Commissie Migratie, Daniela De Ridder, Duitsland)
5. Strengthening Actions to Prevent Human Trafficking and Protecting Survivors to Prevent Re-Trafficking (Special Gezant Mensensmokkel, Chris Smith, VS)

De derde commissie heeft mevrouw Potůčková (Tsjechië) herkozen als voorzitter en de heer Khandanyan (Armenië) als vicevoorzitter. Tot rapporteur werd Carina Odebrink (Zweden) gekozen.

6. Plenaire vergadering

Bij de opening van de jaarlijkse zitting van de Parlementaire Assemblee van de OVSE op 29 juni werd door de sprekers opnieuw gewezen op de noodzaak om de internationale verplichtingen na te komen door ervoor te zorgen dat de OVSE haar mandaat effectief kan uitvoeren. Voorzitter van de Senaat van Roemenië Nicolae-Ionel Ciucă, de Roemeense delegatieleider tevens vicevoorzitter van het parlement, Dan Barna en president Pia Kauma (Finland) herinnerden aan het blijvende belang van dialoog, samenwerking en het herbevestigen van de gedeelde OVSE-beginselen. Senaatsvoorzitter Ciucă richtte zich op de veiligheidsuitdagingen als gevolg van de oorlog van de Russische Federatie tegen Oekraïne, en wees erop dat de oorlog een fundamentele breuk in de internationale orde heeft veroorzaakt en onderstreepte de noodzaak om het vermogen van Oekraïne om zichzelf te verdedigen te ondersteunen. De OVSE speelt een sleutelrol bij het opbouwen van veiligheid, zei hij, en merkte op dat niets doen op de lange termijn ernstige gevolgen zou hebben. Roemenië, zei hij, zal een partner blijven in de missie van de OVSE, in het bijzonder door het bevorderen van de rechten van minderheden. Barna voegde daar aan toe dat als fervente voorstanders van democratie, vrede en stabiliteit Roemenië verheugd is gastheer te zijn van de 31e jaarlijkse zitting.

President Kauma verwees naar de aanstaande 50e verjaardag van het oprichtingsdocument van de OVSE, de Slotakte van Helsinki uit 1975. «Deze mijlpaal moet een gelegenheid zijn om de betrokkenheid van parlementariërs bij de fundamentele waarden van de OVSE nieuw leven in te blazen,» zei Kauma.

«Vooral belangrijk is hernieuwde aandacht voor het beëindigen van de oorlog in Oekraïne met volledig respect voor de soevereiniteit en territoriale integriteit van het land. Al meer dan tien jaar staan wij resoluut achter Oekraïne in de confrontatie met de Russische agressie. Over de soevereiniteit en territoriale integriteit van Oekraïne valt niet te onderhandelen,» zei Kauma. De Parlementaire Assemblee van de OVSE hanteert een holistische benadering van veiligheid volgens Kauma en zij benadrukte de noodzaak om haatmisdrijven en gewelddadig extremisme

tegen te gaan en tegelijkertijd de mensenrechten te bevorderen. «Veiligheid gaat niet alleen over de afwezigheid van gewapende conflicten. Echte veiligheid vereist ook economische stabiliteit en een veilige, duurzame omgeving. Het draait om mensenrechten, democratie en de rechtsstaat,» zei ze.

Ook besprak Kauma de oorlog tussen Israël en Hamas en merkte op dat de verschrikkingen van de aanvallen van 7 oktober vorig jaar en het voortdurende verlies van levens in Gaza tragedies zijn die zwaar wegen op de harten van de parlementariërs.

In de aansluitende plenaire bespreking van het Supplementary Item over Oekraïne uitte Karimi haar zorgen over de opkomst van extreemrechtse partijen in verschillende Europese landen, waaronder Nederland.

«Sommige steunen Poetin openlijk, terwijl andere, ondanks hun verbale steun aan Oekraïne, de positie van Poetin onbedoeld versterken. Ook maak ik me zorgen over de komende Amerikaanse presidentsverkiezingen, waar één kandidaat openlijk de NAVO ondermijnt met opmerkingen die rampzalige gevolgen kunnen hebben voor Oekraïne en de veiligheid van Europa als geheel.»

De beide Supplementary Items over «Ten Years of Armed Aggression of the Russian Federation against Ukraine van Poturaiev (Oekraïne)» en «The Deterioration of the Situation of Human Rights in the Transdnestrian Region of the Republic of Moldova» van Veronica Rosca (Moldavië) werden met overweldigende steun aangenomen.

Op 2 juli was er tijdens de plenaire vergadering een speciaal debat over de situatie in het Midden-Oosten, waarbij verschillende delegaties wezen op de implicaties van het Israël-Gaza conflict. De heer Ram Ben-Barak (Israël) bracht de noodzaak op om de dreiging van de radicale Islam tegen te gaan, wat volgens hem essentieel is voor het bevorderen van de veiligheid. Andere leden benadrukten de noodzaak om samen op te trekken in de strijd tegen agressie, waarschuwden tegen antisemitisme, het belang van proportionaliteit, het beperken van nevenschade en het naleven van het internationaal recht. Er werd benadrukt dat burgers het meest te lijden hebben in oorlog, de humanitaire hulp daarom moet doorgaan en conflict moet worden beëindigd. «De terroristische aanval van 7 oktober door Hamas op onschuldige Israëli's was barbaars en we veroordelen deze ten zeerste. Maar geen enkele gruweldaad rechtvaardigt genocide of oorlogsmisdaden die al tien maanden aan de gang zijn, en zelfverdediging kan genocide niet goedpraten,» zei Karimi in het debat. Ze riep haar collega's in het Amerikaanse Congres op hun macht in te zetten om president Netanyahu te stoppen met de oorlog en geen bommen meer te sturen. Boris Dittrich verwees naar het grote menselijke leed dat gaande is en benadrukte de noodzaak van het leveren van grootschalige humanitaire hulp. Hij deed een oproep om de 120 gijzelaars onmiddellijk en veilig te laten terugkeren naar Israël en dat een twee-statenoplossing alleen tot stand kan komen door diplomatieke onderhandelingen en eerlijke dialoog, niet door militair geweld. Ook uitte hij zijn zorgen over fake news, gevoed vanuit Iran, hetgeen een bedreiging is voor onze democratieën. Voorts onderstreepte hij het belang van onderwijs en politiek leiderschap in het bestrijden van antisemitisme.

Aansluitend stond het Supplementary Item over Kunstmatige intelligentie en de strijd tegen terrorisme (van Emanuele Loperfido, Italië) op de agenda waarin de zorgen over het mogelijke misbruik van kunstmatige intelligentie door terroristische organisaties werden geuit en aangedrongen werd bij de OVSE-staten om hun nationale wettelijke kaders te verbeteren om de ontwikkeling de ontwikkeling en het gebruik van deze technologieën in lijn met internationale normen. Deze werd unaniem aangenomen.

7. Overige bijeenkomsten

Ook op de agenda stonden vergaderingen van de ad-hoc commissies van de OVSE PA die zich bezighouden met migratiekwesties, terrorismebestrijding en parlementaire steun voor Oekraïne, evenals de jaarlijkse werklunch over genderkwesties. Op 2 juli organiseerde Karimi een *Side Event* over klimaatverandering en waterschaarste in Centraal Azië, met ambassadeur Dzhusupov, coördinator van de OVSE Economische en milieuactiviteiten (OCEEA), ambassadeur Orazbay, voorzitter van het Internationale Fonds voor het redden van het Aralmeer en Dr. Frobarth, Hoofd van het OVSE programma in Astana. Ook de delegaties van Kazakstan, Oezbekistan en Kirgistan namen deel aan dit *Side Event*. Boris Dittrich, lid van de *Parliamentary Support Team for Ukraine*, nam deel aan het overleg van dit team op 30 juni en aan een *Side Event* over antisemitisme georganiseerd door de Amerikaanse delegatie op 2 juli. De *Ad Hoc Committee Migration* vergaderde op 30 juni waaraan Karimi als lid deelnam. Deze commissie besloot een bezoek af te leggen aan Marokko in september. Heijnen, Dittrich en Karimi namen deel aan de werklunch over gender op 30 juni onder leiding van Hedy Fry uit Canada over het integreren van genderperspectieven in het werk van parlementen en regeringen. En marge van de conferentie was er een korte ontmoeting met de mevrouw Van Haften, de Nederlandse ambassadeur in Roemenië.

Aangenomen teksten

Alle teksten die tijdens deze vergadering zijn aangenomen vindt u hier.

De voorzitter van de delegatie,
Karimi

De griffiers van de delegatie,
Bakker-de Jong
Christiaanse